

Geen Gouden Kalf voor UPC

Opiniestuk van Robert Alberdingk Thijm

Dit opiniestuk verscheen op 18 september 2014 in NRC Next en op 22 september 2014 in NRC Handelsblad

HET WAS EEN mooi gezicht, toen ik laatst met de trein uit de richting van Schiphol Amsterdam binnen kwam rijden: boven de gebouwen in Westpoort torende een levensgroot Gouden Kalf uit. Aha, dacht ik, het Nederlands Filmfestival begint natuurlijk volgende week. Het Gouden Kalf is immers het symbool van de Nederlandse filmdagen én de meest prestigieuze en begeerde filmprijs van Nederland.

Pas toen de trein de hoek om reed, zag ik dat het Gouden Kalf op het dak stond van kabelbedrijf UPC. Dat is vreemd, dacht ik. Waarom zou UPC zichzelf bekronen met een Gouden Kalf? Nog gekker was het toen ik overal een goudgekleurde advertentie van UPC zag opduiken met de tekst "UPC, fan van de Nederlandse Film".

Natuurlijk. UPC verdient goud geld voor zijn eigenaar Liberty Global met het uitzenden van Nederlandse films en dramaseries. Maar maakt dat je dan ook een fan?

Op 27 augustus oordeelde de rechtbank van Amsterdam dat UPC, samen met andere kabelbedrijven als Ziggo, sinds 2012 inbreuk maakt op auteursrechten van Nederlandse scenarioschrijvers. Toen hielden de kabelbedrijven namelijk eenzijdig op met het betalen van auteursrechten aan filmmakers (een paar dubbeltjes per abonnee, per maand). Zij vonden (en vinden) dat scenarioschrijvers en regisseurs – de makers van de Nederlandse Film – helemaal geen vergoeding toekomt voor het vele gebruik van hun werk. Liever stoppen zij hun winsten in andere activiteiten, zoals het doen van peperdure overnames.

Verhaal halen bij omroepen en producenten had voor de schrijvers en regisseurs geen zin: zij hadden samen met de schatrijke kabelaars een kartel gevormd - RoDap genaamd - om zelf de voor schrijvers en regisseurs bestemde auteursrechten te beheren. Want u moet weten: omroepen en producenten in Nederland kunnen elk dubbeltje gebruiken, ook al is dat niet van hen.

Er zat niks anders op dan een gang naar de rechter, waar Stichting Lira, de rechtenorganisatie van de schrijvers, om een grondige beoordeling van het geschil vroeg. Producenten en commerciële en publieke omroepen steunden in deze procedure niet de schrijvers, op wiens werk zij leunen, maar de kabelaars, naar wiens zilverlingen ze smachten. Jammer voor hen, want de rechter gaf na twee jaar (!) procederen de schrijvers gelijk: de kabelaars maken inbreuk op de auteursrechten van scenarioschrijvers en moeten betalen voor het verhandelen van hun werken - en ook voor het exploiteren van Uitzending Gemist.

Je zou denken dat deze partijen zich na zo'n terechtwijzing diep zouden gaan schamen en als de wiedeweerga aanbieden om de gederfde inkomsten van de schrijvers te compenseren. Niets is minder waar: de Nederlandse producenten hebben na overleg meteen een brief aan hun achterban en de omroepen rondgestuurd met de instructie om het Nederlandse scenarioschrijvers onmogelijk te maken nog contracten te sluiten wanneer ze niet ogenblikkelijk afstand doen van hun rechten op een vergoeding voor kabelexploitatie. Daarnaast gaan ze in beroep tegen de uitspraak van de rechter. Het kartel van kabelaars, omroepen en producenten dreigt individuele auteurs voor de rechter te slepen als Lira, rechtenorganisatie van de schrijvers, haar recht haalt. Een onvervalst staaltje machtsmisbruik.

Van de overheid hoeven Nederlandse scenarioschrijvers weinig te verwachten: de aangekondigde nieuwe auteurswet om de positie van makers te verbeteren is onder druk van het kartel zo uitgekleeft dat die positie alleen maar slechter lijkt te worden.

Elk land krijgt de films en dramaserieën die het verdient. Het Nederlandse Filmfestival beloont en bekroont de sponsorgelden van UPC met een Gouden Kalf. De UPC-mannen en -vrouwen, die niets willen bijdragen aan de totstandkoming van diezelfde films waarvan zij een 'fan' zeggen te zijn, hebben hun smokings en galajurken al naar de stomerij gebracht om straks in Utrecht over de rode lopers te kunnen paraderen met hun gratis VIP-kaarten voor hun gratis champagne.

Hiermee heeft het Gouden Kalf weer zijn Bijbelse betekenis teruggekregen: die van beroving van het volk en valse afgoderij.

Robert Alberdingk Thijm
scenarioschrijver en bestuurslid Lira